

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

7 april 2009

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Johan Verstreken, Philippe De Coene en Patrick De Klerck –
betreffende het Vlaamse beleid voor een levende herinnering aan de Eerste Wereldoorlog**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme
uitgebracht door mevrouw Sabine Poley**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire

Vaste leden:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Stefaan Sintobin, Roland Van Goethem, Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire;

de dames Sabine Poleyn, Miet Smet, de heren Luc Van den Brande, Johan Verstreken;

de heer Marnic De Meulemeester, de dames Stern Demeulenaere, Anne Marie Hoebeke;

de heren Flor Koninckx, Jan Roegiers, mevrouw Anissa Tamsamani.

Plaatsvervangers:

de dames Agnes Bruyninckx, Hilde De Lobel, de heer Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Christian Verougstraete;

de heer Ludwig Caluwé, mevrouw Cindy Franssen, de heer Koen Van den Heuvel, mevrouw Monica Van Kerrebroeck;

de heren Louis Bril, Patrick De Klerck, Marc van den Abeelen;

de heren Philippe De Coene, Kurt De Loor, mevrouw Michèle Hostekint.

Toegevoegde leden:

de heer Eloi Glorieux;

de heer Piet De Bruyn.

Zie:

2205 (2008-2009)

- Nr. 1: Voorstel van decreet
- Nrs. 2 en 3: Amendementen

INHOUD

	Blz.
I. Uiteenzetting door de heer Johan Verstreken namens de indieners van het voorstel van resolutie	4
II. Bespreking	4
1. Tussenkost van de heer Philippe De Coene	4
2. Tussenkost van de heer Luk Van Nieuwenhuysen	5
3. Tussenkost van mevrouw Sabine Poleyn	5
4. Tussenkost van de heer Patrick De Klerck	6
5. Tussenkost van de heer Jan Roegiers	7
III. Stemming	7
1. Amendement nr. 1	7
2. Amendement nr. 2	7
3. Geamendeerd voorstel van resolutie	7
Tekst aangenomen door de commissie	8

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme werd op datum van donderdag 2 april 2009 een voorstel van resolutie betreffende het Vlaamse beleid voor een levende herinnering aan de Eerste Wereldoorlog besproken. Na een lichte amendering werd het voorstel van resolutie goedgekeurd.

I. UITEENZETTING DOOR DE HEER JOHAN VERSTREKEN NAMENS DE INDIENERS VAN HET VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De heer *Johan Verstreken* situeert de totstandkoming van het voorstel van resolutie doorheen een hele reeks van vragen die de afgelopen legislatuur over dit onderwerp werden gesteld in verschillende commissies van het Vlaams Parlement. Specifiek voor wat deze commissie betreft, werd de thematiek van het slagveldtoerisme – ook oorlogstoerisme of vredestoerisme genoemd – herhaaldelijk aangeraakt. De resolutie-indieners zelf verkiezen verreweg de term vredestoerisme, want die drukt exact uit waar het hier precies over gaat.

Door de bevoegdheidsoverschrijdende aard van deze problematiek, was het niet zonder belang om een voorstel van resolutie in te dienen, waarin de verschillende betrokken ministers en departementen worden opgeroepen om, ook en vooral naar de volgende legislatuur toe, alert te blijven voor deze problematiek en er ook maximaal rond samen te werken. Net in die volgende legislatuur (2009-2014) moet immers alles in gereedheid gebracht worden voor de herdenkingen die zullen doorgaan gedurende de hele periode 2014-2018. Ook honderd jaar na de eerste grote wereldbrand, blijft het belangrijk om de ‘nooit meer oorlog’-gedachte levend te houden, zoals de vele conflicten die momenteel wereldwijd aan de gang zijn ook aantonen.

Vandaar dat in het resolutievoorstel een heel aantal zaken eens duidelijk op een rijtje gezet en gebundeld worden. Hoe omvattend het voorstel van resolutie ook moge zijn, volgens de heer Verstreken is het nog niet volledig en zal het mettertijd ongetwijfeld ook nog verder organisch blijven meegroeien. Er staan nu reeds heel wat aanbevelingen in, maar er moet ruimte blijven voor nieuwe ideeën en suggesties.

Gezien de wel zeer extensieve aard van de in de resolutie voorkomende opsommingen, ziet de heer Johan Verstreken af van een herhaling van alle resolutie-

punten, dit temeer daar zowat alle elementen eigenlijk voor zich spreken. Hij verwijst de commissieleden dienaangaande dan ook naar de tekst van het eigenlijke voorstel van resolutie.

II. BESPREKING

1. Tussenkomst van de heer Philippe De Coene

De heer *Philippe De Coene* feliciteert de heer Verstreken met het feit dat hij het initiatief genomen heeft voor het opstellen van het voorliggende voorstel van resolutie en er ook de eerste ontwerpversie van heeft opgesteld. Hij apprecieert tevens dat de sp.a-fractie de gelegenheid werd geboden om zich bij dit initiatief aan te sluiten en er ook enkele specifieke accenten in aan te brengen.

Ook de heer De Coene beaamt dat het voorstel van resolutie zonder meer ambitieus genoemd mag worden. Het bevoegdheidsoverschrijdend karakter van de resolutie is in elk geval duidelijk. Maar gelukkig is Vlaanderen specifiek bevoegd voor nogal wat van de in de tekst aangehaalde elementen. De heer De Coene denkt daarbij bijvoorbeeld aan de materies Toerisme, Tewerkstelling, Onderwijs, Ruimtelijke Ordening, Sociale Economie, Economie en dergelijke meer. Vlaanderen kan dus op zijn eentje al heel wat zaken in beweging zetten.

Een ander belangrijk pluspunt van het voorstel van resolutie is volgens de spreker gelegen in het feit dat het op het juiste tijdstip komt. De resolutie zal immers vooral in de komende legislatuurperiode (2009-2014) ten uitvoer moeten worden gelegd. Door het grootschalig karakter van de honderdjarige herdenking van de Eerste Wereldoorlog, die de hele periode 2014 tot 2018, zal beslaan, zal er immers tijd nodig zijn om alle neuzen in dezelfde richting te krijgen, ten einde via een gecoördineerde actie tot een optimale bundeling van krachten in tijd en ruimte te komen.

Het blijvende belang van de antioorlogs- en vredesgedachte, verdient het ook om op een weldoordachte manier voor het voetlicht te worden gebracht. Deze basisgedachte kan daarenboven ook een goed vehikel zijn voor de ontwikkeling van een aantal andere zaken. Zo is er in de provincie West-Vlaanderen heel wat belangstelling voor de verdere ontwikkeling van de lokale toeristische sector naar aanleiding van de eraan komende herdenkingsperiode.

Om al deze redenen wil de resolutie ook de hand reiken aan andere regio's in Vlaanderen en aan de andere betrokken beleidsniveaus. Ook wil men grensoverschrijdend werken met het onmiddellijke buitenland. Ook in de onmiddellijke omgeving, en dan met name in het noorden van Frankrijk, bevinden zich immers nogal wat relictten uit de Eerste Wereldoorlog. Ook met lokaliteiten uit Noord-Frankrijk is samenwerking derhalve aangewezen. Op die manier kan een zo breed mogelijk aanbod worden uitgewerkt voor een zo breed mogelijk publiek.

Qua coördinatie van alle activiteiten komt het de indieners van het resolutievoorstel ten slotte voor dat het best ware, mocht vanuit de Vlaamse Regering een algemeen coördinerende instantie worden ingesteld. Deze moet er dan over waken dat het niet tot versnippering van allerhande initiatieven komt, waardoor men door de bomen het bos niet meer ziet. Tegelijk zouden de steden en gemeenten die daar rond activiteiten zouden willen ontwikkelen, dan meteen ook weten tot wie zich te wenden voor het geval ze op enig vlak ondersteuning nodig hebben. De steden die nu reeds heel wat op hun palmares hebben inzake herdenking van de Eerste Wereldoorlog – bijvoorbeeld Ieper en Zonnebeke, om er maar twee te noemen – hebben die hulp waarschijnlijk minder nodig, maar andere steden die momenteel met nog relatief vage plannen of beleidsintenties zitten (maar die wel het toneel geweest zijn van markante gebeurtenissen tijdens de Eerste Wereldoorlog) en die het ter zake ook aan expertise ontbreekt, kunnen wel degelijk baat hebben bij zo'n coördinerende instantie. Waar nodig moet er dus gesteund, onderbouwd en overkoepeld worden. Afsluitend drukt de heer De Coene de hoop uit dat het voorstel van resolutie zowel hier in commissie, als later in de plenaire vergadering, een ruime ondersteuning zal krijgen.

2. Tussenkoms van de heer Luk Van Nieuwenhuysen

De heer *Luk Van Nieuwenhuysen* constateert insgelijks dat het hier een bijzonder gedetailleerde en grondig uitgewerkte resolutie betreft. Wel stelt hij zich toch enige vragen bij de toegevoegde waarde van het voorliggende document. Vrijwel alle in deze tekst verwerkte aanbevelingen zijn in feite de voorbije maanden en jaren al onderschreven geworden door de diverse bevoegde ministers. In de zin dat het echter niet zozeer de bedoeling is om de uittredende ministers nogmaals aan hun engagementen te herinneren als wel een signaal te geven naar de

toekomstige Vlaamse Regering toe, kan het lid het initiatief echter wel degelijk billijken. Wat het lid wel bevreemd is dat er nergens expliciet sprake is van het betrekken van privéactoren bij deze herdenkingen. Maar dienaangaande neemt hij aan dat de toekomstige Vlaamse Regering vermoedelijk wel de privésector bij heel deze aangelegenheid zal betrekken. Zulks lijkt immers de logica zelf.

Daarnaast heeft de heer Luk Van Nieuwenhuysen ook nog een amendement ingediend op het voorstel van resolutie (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 2205/2 – amendement nr. 1), waarin aandacht gevraagd wordt voor het feit dat de Eerste Wereldoorlog ook geleid heeft tot de geboorte van een nieuw volkenrechtelijk principe, met name het door de toenmalige Amerikaanse president Woodrow Wilson geformuleerde beginsel van het zelfbeschikkingsrecht der volkeren. Meer specifiek heeft de Eerste Wereldoorlog in Vlaanderen de aanzet gegeven tot de Frontbeweging in het Belgische leger en het activisme in het bezette binnenland. In se zijn het huidige Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering culminatiepunten van deze vroege Vlaamse Beweging, die derhalve ook de nodige erkenning verdient in het kader van de viering van de honderdste verjaardag van de Eerste Wereldoorlog. Daarom vraagt het lid dat op verschillende wijzen aandacht zou worden besteed aan het zelfbeschikkingsrecht van de volkeren en aan het lot van de Vlaamse soldaten en Vlaamse burgers, voor, tijdens en na de Eerste Wereldoorlog. Dit kan in het dispositief van het voorstel van resolutie worden ingepast onder 'het aanwenden van de mogelijkheden op het vlak van cultuur en vorming'.

3. Tussenkoms van mevrouw Sabine Poleyn

Ook mevrouw *Sabine Poleyn* verklaart zich ten algemenen titel akkoord met de inhoud van het voorliggende voorstel van resolutie. Ze kan zich volledig terugvinden in de intenties en betrachtingen van de resolutie-indieners. Daar waar ze erkent dat ook de heer Van Nieuwenhuysen gelijk heeft als hij stelt dat de meeste van de in het resolutievoorstel opgenomen zaken reeds op de een of andere wijze aan bod zijn gekomen in het Vlaams Parlement, acht ze het toch niet slecht dat het huidige Vlaams Parlement naar de (nabije) toekomst toe een duidelijk signaal geeft betreffende de blijvende noodzaak tot herdenking van dit belangrijke moment uit onze geschiedenis, dat inderdaad ook mee ten grondslag ligt aan de opbloei

van de Vlaamse Beweging en dat ook het pacifisme van die beweging bepaald heeft.

Wel wenst mevrouw Poleyn – insgelijks bij wege van amendement (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 2205/3 – amendement nr. 2) – nog iets toe te voegen aan het resolutievoorstel. Daar waar er gewag wordt gemaakt van de rol van de onderwijsactoren stelt zij voor om op de (reeds bestaande) website www.vredesopvoeding.be, die beheerd wordt door de Cultuurcel van het Agentschap voor Onderwijscommunicatie (CANON), een centraal forum te voorzien voor leerkrachten of andere onderwijsmensen die met hun jeugd- of klasgroep of school een educatief initiatief willen nemen rond vredeseducatie naar aanleiding van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog. Zo'n webstek biedt immers het immense voordeel dat men daar op één plaats een volledig overzicht kan terugvinden van alle lopende initiatieven rond de Eerste Wereldoorlog. Ook een aparte 'banner' kan daar desgevallend voor gebruikt worden.

Nog aansluitend daarbij laat mevrouw Poleyn opmerken dat er in de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie, wel vaker gediscussieerd wordt over de concepten 'herinneringseducatie' en 'vredeseducatie'. Maar hoe dan ook is het van groot belang om te werken aan de boodschap van die educatie, het 'nooit meer oorlog'-idee dat voortgekomen is uit de Eerste Wereldoorlog moet worden doorgegeven aan de jongeren. Het gaat over werken aan vrede – dit wil zeggen zowel de 'grote vrede' als de 'kleine vrede' – tussen mensen. Het gaat dus om meer dan het louter 'soldaatje spelen'. Dat kinderen en jongeren zich iets kunnen voorstellen bij de rol van een soldaat, volstaat met andere woorden niet. Voor vele jongeren is en blijft dit op de eerste plaats immers een avontuurlijk spel. En daarmee geeft men dan ook onvoldoende de boodschap van 'nooit meer oorlog' mee. Ook andere echte vredesgerichte initiatieven dienen ten volle ondersteund te worden. Dit alles wil het lid vatten onder de termen van haar amendement.

4. Tussenkoms van de heer Patrick De Klerck

In zijn tussenkoms wijst de heer *Patrick De Klerck* er op dat de Eerste Wereldoorlog letterlijk nog leeft in de Westhoek. Vrijwel dagdagelijks wordt er immers nog wel ergens onontpofte munitie opgegraven. Op landwegen in de Westhoek ziet men soms zelfs hoopjes granaten gestapeld langs de kant van de weg. De landbouwers die die hebben opgeploegd weten door-

gaans immers wel of het om gevaarlijke of relatief ongevaarlijke munitie gaat. In het tweede geval doen ze een telefoontje naar DOVO (de Dienst voor Opruiming en Vernietiging van Ontploffingstuigen van het Belgische leger) die de munitie dan op een afgesproken plaats en tijdstip komt ophalen.

Ook op andere manieren is de Eerste Wereldoorlog nog aanwezig in het landschap van de Westhoek evenals in de collectieve herinnering van de bevolking. Voor de streek is dit, overigens ook om economisch-toeristische reden, dan ook een bijzonder belangrijk dossier. Derhalve is de heer De Klerck het volmondig eens met voorliggende voorstel van resolutie.

Ook hij benadrukt overigens het belang van een grensoverschrijdende aanpak van de herdenkings-evenementen. De frontlijn liep immers dwars door Vlaanderen en Frankrijk. Ook de domeinoverschrijdende aanpak is daarbij van het grootste belang. Waar mogelijk moeten synergieën gecreëerd worden tussen die beleidsdomeinen. Specifieke aandacht dient daarbij ook te gaan naar de thematisch-typologische bescherming. Dit is een nieuwe piste die vervat zit in het Erfgoeddecreet en die ook reeds in de beleidsplannen en de beleidsnota van minister Van Mechelen werd aangekondigd. Naast het louter beschermen van sites, voorziet deze aanpak ook in veel meer aandacht voor zogenaamde typologische materies. Een van de eerste daarvan wordt uitgemakt, volgens de beleidsbrief van minister Dirk Van Mechelen, door de restanten van de Eerste Wereldoorlog. Een en ander past dus perfect binnen het voorliggende resolutievoorstel.

Een ander belangrijk aspect waarop de heer De Klerck even wenst in te gaan is het educatieve luik van het gebeuren. De lespakketten voor het basis- en het secundair onderwijs zullen verder worden afgestemd op het herdenkingsgebeuren. Het is immers belangrijk dat de jeugd zou weten wat er zich heeft afgespeeld in Vlaanderen tussen 1914 en 1918. De voorziene educatieve acties genieten dan ook zijn volle steun.

Voor wat het mobiliteitsaspect betreft, kunnen De Lijn en de NMBS (Nationale Maatschappij van de Belgische Spoorwegen) ongetwijfeld – via bijkomende initiatieven (cf. het Neptunusproject) – hun steentje bijdragen aan het welslagen van dit grote herdenkingsgebeuren. Ook hier doen zich echter vooral opportuniteiten voor in grensoverschrijdend opzicht.

Ook in Nord-Pas-de-Calais worden immers specifieke acties opgezet in de periode 2014-2018. Hier zijn er in Euregionaal verband dus mogelijkheden om synergieën te realiseren. Ook in deze is de heer De Klerck het derhalve volmondig eens met datgene wat in het voorstel van resolutie wordt naar voor gebracht.

5. Tussenkoms van de heer Jan Roegiers

Als laatste spreker wil de heer *Jan Roegiers* zeker niet in herhaling treden ten opzichte van hetgeen reeds naar voor werd gebracht door de vorige sprekers. Wel wenst hij de commissieleden te attenderen op een, zijns inziens, bijzonder nuttige studie van het Vlaams Steunpunt Buitenlands Beleid. Het gaat dan meer in het bijzonder over het in juni 2008 verschenen rapport ‘De herdenking van de Grote Oorlog en Flanders Fields – Een beknopt overzicht in 25 staten’. Een studie van de hand van mevrouw Sigrid Van der Auwera, die ongetwijfeld nog zijn nut kan bewijzen bij de verdere concrete invulling van het voorstel van resolutie.

III. STEMMING

1. Amendement nr. 1

Ter stemming gelegd, wordt het eerste amendement (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 2205/2) verworpen met zeven stemmen tegen een.

2. Amendement nr. 2

Ter stemming gelegd, wordt het tweede amendement (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 2205/3) aangenomen bij unanimité van acht stemmen.

3. Geamendeerd voorstel van resolutie

Ter stemming gelegd, wordt het aldus geamendeerde voorstel van resolutie daarop aangenomen met zeven stemmen bij één onthouding.

De verslaggever,

De waarnemend voorzitter,

Sabine POLEYN

Jan ROEGERS

TEKST AANGENOMEN DOOR COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op:

- 1° de negentigste herdenking van de wapenstilstand op 11 november 2008;
- 2° het vooruitzicht op een eeuwherdenking van de Eerste Wereldoorlog in 2014-2018. De Eerste Wereldoorlog:
 - a) waarin wereldwijd bij benadering acht en een half miljoen militaire en tien miljoen burgerlijke dodelijke slachtoffers vielen ten gevolge van de krijgsverrichtingen;
 - b) waarin nog eens circa twintig miljoen burgers omkwamen als gevolg van honger, ontbering en ziekte;
 - c) die in België circa 42.250 militaire en 21.000 burgerlijke doden eiste;
 - d) die in West-Vlaanderen aan naar schatting 500.000 militairen uit beide strijdende kampen het leven kostte;
 - e) die nog decennialang zou nawerken op de overlevenden;
 - f) die bepalend was voor het lot en de toekomst van Europa en de wereld;
- 3° het decreet van 14 mei 2008 houdende de ontwikkeling, de organisatie en de subsidiëring van het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid;
- 4° het decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk;
- 5° de eindtermen Basisonderwijs (wereldoriëntatie – ‘tijd’), de eindtermen tweede graad technisch secundair onderwijs (geschiedenis) en de eindtermen derde graad algemeen secundair onderwijs (geschiedenis);
- 6° a) de beleidsnota Toerisme 2004-2009 (*Parl. St. Vl. Parl.* 2004-05, nr. 90/1);

b) de beleidsnota Ruimtelijke Ordening en Monumenten en Landschappen 2004-2009 (*Parl. St. Vl. Parl.* 2004-05, nr. 92/1);

c) de beleidsnota Buitenlands Beleid en Internationale Samenwerking 2004-2009 (*Parl. St. Vl. Parl.* nr. 2004-05, nr. 88/1);

7° de beleidsbrieven Toerisme van 30 november 2006 en 29 oktober 2007, waarin een (actie)plan voor de eeuwherdenking wordt aangekondigd (*Parl. St. Vl. Parl.* 2006-07, nr. 986/1, p. 26, en *Parl. St. Vl. Parl.* 2007-08, nr. 1397/1, p. 38);

8° de beleidsbrieven Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed:

a) van 27 oktober 2006, waarin een actieplan voor het inventariseren, het behoud en de eventuele bescherming van erfgoed uit de Eerste Wereldoorlog in het vooruitzicht wordt gesteld (*Parl. St. Vl. Parl.* 2006-07, nr. 967/1, p. 62);

b) van 6 november 2007, waarin de verdere uitbouw van het samenwerkingsverband tussen de sectoren erfgoed (roerend en onroerend) en onderwijs alsook de bescherming van het erfgoed van de Eerste Wereldoorlog wordt aangekondigd (*Parl. St. Vl. Parl.* 2007-08, nr. 1427/1, p. 49 en 63);

9° de beleidsbrief Buitenlands Beleid, Beleidsprioriteiten 2007-2008, waarin vredesbevorderende initiatieven aangekondigd worden (*Parl. St. Vl. Parl.* 2007-08, nr. 1394/1, p. 36-37);

10° het plan van de Vlaamse Regering ‘Vlaanderen in Actie – sociaal-economische impuls voor Vlaanderen’ van juli 2006 waarin zij de ambitie uitdrukt “om Vlaanderen in de jaren 2014-2018 uniek te positioneren als topbestemming voor het oorlogstoerisme, met een coherent, compact en geïntegreerd ‘product’, dat de bezoeker een kwaliteitsbeleving garandeert – inclusief de toegevoegde ethische dimensie” en waarin zij aangeeft dat “[i]n 2014-2018 klaar staan met een bijzon-

der, internationaal gericht toeristisch-humanitair project, (...) vandaag betekent starten, een weloverwogen plan uitwerken, met alle betrokken partners rond de tafel”;

11° de bilatarale akkoorden tussen:

- a) België en Frankrijk van 16 september 2002 inzake de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en lokale openbare lichamen, dat een juridische basis verschaft voor grensoverschrijdende samenwerking in de grensstreek;
- b) Vlaanderen en Nieuw-Zeeland van 4 oktober 2007 inzake samenwerking op het vlak van de gezamenlijke geschiedenis van de wereldoorlogen van de twintigste eeuw;

12° de strategische samenwerking met Noord-Frankrijk, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 10 maart 2006, waarin met betrekking tot toerisme wordt voorzien in een permanente gemeenschappelijke commissie met de belangrijkste partners aan weerszijden van de grens en waarbij de verdere uitbouw van de netwerken voor cultuurtoerisme (inclusief herinneringstoerisme) een belangrijk aandachtspunt is;

13° het samenwerkingsakkoord tussen Ieper, de Franse regio Le Pays du Coquelicot en de Franse stad Albert van 30 mei 2007, waarin de partijen aankondigen in de toekomst gezamenlijk initiatieven te zullen ontwikkelen rond herdenkingstoerisme;

14° de samenwerkingsovereenkomst van 20 september 2007 tussen Toerisme Vlaanderen en Westtoer, die er zich toe verbinden “om een partnerschap aan te gaan met het oog op een optimale toeristische valorisatie van het WO1-gegeven in de Westhoek”;

15° de geleverde inspanningen voor:

- a) het op 8 september 2006 officieel geopende bezoekerscentrum bij de militaire begraafplaats van het Britse Gemenebest Tyne Cot in Passendale-Zonnebeke;
- b) het op 26 augustus 2006 officieel geopende onthaalpaviljoen bij de Duitse militaire begraafplaats Studentenfriedhof in Lan-

gemark, waarin de gemeentelijke, provinciale en de Vlaamse overheid samen investeerden;

16° de mogelijkheden die het Europese Interreg-programma biedt;

– overwegende dat:

1° ‘Nooit meer oorlog’ aan de basis ligt van de Vlaamse bewustwording en een boodschap van vrede van Vlaanderen aan de hele wereld moet zijn;

2° de wijze van herdenken steeds ‘herdacht’ moet worden, zodat ook eertijds minder belichte invalshoeken van de oorlog tot hun recht komen (bijvoorbeeld kinderen en vrouwen in de oorlog, vluchtelingen, soldaten van de meest uiteenlopende culturen, slachtoffers met zware handicaps en verminkingen en/of psychische letsels enzovoort);

3° er een toenemende interesse is in binnen- en buitenland voor de Eerste Wereldoorlog en het westelijk front in Vlaanderen;

4° het potentieel van een duurzaam herdenkingstoerisme niet onderschat mag worden. Zo waren er:

a) in 2006 in de Westhoek 327.000 bezoekers die zorgden voor een omzet van 31,2 miljoen euro, goed voor 30 tot 35% van de toeristische omzet en goed voor 480 voltijdse banen in de Westhoek;

b) in 2007 een half miljoen overnachtingen in de Westhoek, goed voor een stijging met 13% tegenover 2006;

– vraagt de Vlaamse Regering een gecoördineerde actie om:

1° in overleg met de lokale en provinciale overheden een beleidsdomeinoverstijgend plan op te stellen rond ‘100 jaar Grote Oorlog’;

a) dat de vredesboodschap ‘Nooit meer oorlog’ centraal stelt en waarin duurzame, structurele initiatieven worden ontwikkeld die de impact van de Eerste Wereldoorlog en oorlog in het algemeen in al zijn aspecten belichten;

- b) dat de inventarisatie, actualisering en uitwisseling van goede praktijken van herdenking van de Eerste Wereldoorlog mogelijk maakt;
 - c) dat de internationale dimensie van de Eerste Wereldoorlog tot uitdrukking brengt;
 - d) waarvan het toepassingsgebied niet beperkt blijft tot de Westhoek, maar ook betrekking heeft op heel Vlaanderen, in het bijzonder op de gemeenten die te lijden hadden onder de inval, de bezetting en/of het eindoffensief;
 - e) waarvoor met eigentijdse methodieken een draagvlak en betrokkenheid bij de diverse generaties wordt gecreëerd;
 - f) waarbij een beroep wordt gedaan op de bestaande expertise rond de Eerste Wereldoorlog bij diverse organisaties en particulieren;
 - g) waarbij, naargelang, afstemming, samenwerking en ondersteuning wordt nagestreefd met eventuele initiatieven van het federale niveau, de provincies en de gemeenten en andere gemeenschappen en gewesten;
 - h) waarbij bovendien afstemming en samenwerking wordt nagestreefd met initiatieven in andere regio's van de Europese Unie, in het bijzonder de grensregio's in Noord-Frankrijk die ook het toneel waren van de oorlogsverschrikkingen;
 - i) waarin één baseline wordt voorgesteld voor '100 jaar Grote Oorlog, nooit meer oorlog';
 - j) waarvan de implementatie op het terrein kan steunen op een goed werkend permanent secretariaat en een stuurgroep;
- 2° maatregelen te ontwikkelen voor de inventarisatie, bescherming, ontsluiting en opwaardering van het roerende en onroerende erfgoed van de Eerste Wereldoorlog, en in het bijzonder:
- a) verder bij te dragen met betrekking tot de procedure tot de bestemming als werelderfgoed (UNESCO) van het volledige westelijke front;
 - b) door samen te werken met de Commonwealth War Graves Commission, de Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge, het Franse Ministère de la Défense en de Amerikaanse American Battle Monuments Commission, die instaan voor het beheer van de niet-Belgische begraafplaatsen in Vlaanderen;
 - c) versneld werk te maken van de (ondersteuning van de) digitalisering van de diverse archieven en van de bescherming van het audiovisuele materiaal van de Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT);
 - d) bij te dragen tot de ontsluiting van particuliere collecties en archieven;
 - e) de bescherming en het onderhoud van de kleinere sites niet te ontzien;
 - f) de aandacht voor sites en monumenten die gelegen zijn buiten de Westhoek scherp te houden (bijvoorbeeld de Amerikaanse begraafplaats 'In Flanders Fields' in Waregem, de Antwerpse fortengordel en de zwaarst getroffen steden en gemeenten);
 - g) formules te ontwikkelen en aan te wenden die de betrokkenheid van kinderen en jongeren bij dit erfgoed verhogen; en
 - h) in te spelen op de mondelinge overlevering en diverse multimediale mogelijkheden aan te wenden;
- 3° de mogelijkheden op het vlak van cultuur en vorming maximaal aan te wenden, door onder meer:
- a) samenwerking tussen de diverse musea na te streven en educatieve pakketten bij musea te ondersteunen;

- b) de kennis en vaardigheden van heemkundige organisaties en gidsenkringen in te schakelen;
 - c) de bestaande (jeugd)literatuur onder de aandacht te brengen;
 - d) in te zetten op vredeseducatie en voorbeelden in de kijker te plaatsen;
- 4° in overleg met de verschillende onderwijsactoren, de initiatieven te benoemen die een actuele, op kinderen en jongeren gerichte benadering van de Eerste Wereldoorlog mogelijk maken, in het bijzonder:
- a) door de geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog in het algemeen, en de gebeurtenissen aan het westelijke front in Vlaanderen in het bijzonder, op te nemen in de leerplannen van het basisonderwijs en het secundair onderwijs;
 - b) door schoolreizen aan te moedigen naar sites, musea en locaties die verband houden met de Eerste Wereldoorlog en door, naar Engels model, in projectsubsidies te voorzien voor klasreizen in de frontstreek;
 - c) door de basiskennis en basisinzichten over de Eerste Wereldoorlog aan te scherpen;
 - d) door te voorzien in vorming van leerkrachten rond de Eerste Wereldoorlog naar aanleiding van '100 jaar Grote Oorlog';
 - e) door voordrachten door goede vertellers over de Eerste Wereldoorlog in het onderwijs te stimuleren;
 - f) door op de webstek www.vredesopvoeding.be, die door de Cultuurcel van het Agentschap voor Onderwijscommunicatie (CANON) beheerd wordt, alle educatieve initiatieven rond vredeseducatie naar aanleiding van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog te bundelen en onder de aandacht te brengen;
- 5° het herdenkingstoerisme rond de Eerste Wereldoorlog te ondersteunen, waarbij:
- a) het respect voor de sites en het landschap primeert;
 - b) onder meer middelen worden vrijgemaakt voor duurzame, ecologisch verantwoorde initiatieven (bijvoorbeeld promotie van het wandel-, fiets- en hoevetoerisme en het verblijf in bed and breakfast);
 - c) gestreefd wordt naar een goede toegankelijkheid van de sites en musea;
 - d) mogelijkheden voor vorming van toeristische exploitanten en andere sleutelfiguren worden gecreëerd;
 - e) volop wordt gebruikgemaakt van de hotelcapaciteit van de kust- en kunststeden;
 - f) een nieuw Kustactieplan ook wordt georiënteerd op het herdenkingstoerisme;
 - g) ook ingezet wordt op het bereiken van nieuwe doelgroepen;
 - h) wordt voorzien in een duidelijke en uniforme bewegwijzering en aanduiding van sites, monumenten, begraafplaatsen enzovoort;
 - i) de promotie van het aanbod aan herdenkingstoerisme in luchthavens en toerismebureaus wordt gegarandeerd;
- 6° in het buitenlands beleid de aandacht voor de Eerste Wereldoorlog te intensifiëren, en in dat kader onder meer:
- a) een groep van mensen samen te stellen die met Vlaamse steun in het buitenland de aandacht voor de Eerste Wereldoorlog in Vlaanderen aanscherpen, en daarvoor ook de Vlaamse vertegenwoordigers in het buitenland (bijvoorbeeld Vlaamse huizen) in te schakelen;
 - b) internationale en supranationale organen zoals de Verenigde Naties, de Raad van Europa en het Comité van de Regio's te sensibiliseren voor de eeuwherdenking;
 - c) akkoorden af te sluiten, hetzij bilateraal, hetzij multilateraal, met landen, regio's en cultuurgemeenschappen die betrokken waren bij de Eerste Wereldoorlog in Vlaanderen;
 - d) de 'Chemical Weapons Convention', aangenomen in Genève op 3 september 1992, blijvend onder de aandacht te brengen;

- e) de boodschap van ‘Mayors for Peace’, die ijveren voor een wereld zonder kernwapens tegen 2020, uit te dragen;
 - f) Vlaanderen, en in het bijzonder de historische sites en memorialen, aan de wereld voor te stellen als plaatsen voor vredesonderhandelingen en voor het ondertekenen van vredesakkoorden;
- 7° op het vlak van mobiliteit een betere ontsluiting te garanderen van de frontstreek, onder meer:
- a) door een verhoging van het aanbod van De Lijn binnen en naar de Westhoek en door een volledige en snelle uitvoering van het Neptunusplan van De Lijn, waardoor een optimale verbinding gerealiseerd wordt tussen en binnen de West-Vlaamse regio’s;
 - b) door bij de federale regering te pleiten voor een verhoging van de frequentie van de treinverbinding tussen Brussel en de Westhoek;
 - c) door goede verbindingen met de kust mogelijk te maken, zodat de toeristische capaciteit ten volle benut kan worden voor bezoekers van de sites in de Westhoek;
- 8° de mogelijkheden van sociale economie te benutten, bijvoorbeeld om onder begeleiding reconstructies te realiseren (bijvoorbeeld een noodwoning) of om graven (bijvoorbeeld gemeentelijke grafperken) en monumenten te onderhouden (bijvoorbeeld ook beplantingen) en eventueel te herstellen;
- 9° specialisaties in het universitair onderwijs mogelijk te maken en multidisciplinaire wetenschappelijke onderzoeksprogramma’s te ontwikkelen en te ondersteunen rond de Eerste Wereldoorlog;
- 10° met de federale regering onder meer afspraken te maken over de inventarisatie, bewaring en ontsluiting van bronnen en archieven, de burgerlijke en militaire begraafplaatsen en de samenwerking met Defensie.
-